-Nr	Ettepanek Haapsalu linna eelarvestrateegia 2027-2030 tegevuskava	Tagasiside
1	Haapsalus on suur puudus treeningsaalidest. Kõik koolilapsed ja täiskasvanud vajavad paraku saale alates kl 15-16 ning enamasti pühapäevast neljapäeva õhtuni. Ideaalis võiks nt Spordihoonele tulla juurdeehitus või lisakorrus, et aeroobikasaalile lisanduks vähemalt üks võrdväärne ca 150 m2 saal. Terve aasta ei ole veekeskuse remondi tõttu võimalik kasutada sealset aeroobikasaali. Kuuldavasti läheb ka Uuemõisa Algkooli nn valge saal remonti jaanuarist 2027 (seda kasutavad Haapsalu võimlejad noored, kes jäävad hetkel saalita, pingsalt otsime) Üle võiks vaadata ka olemasolevate saalide kasutus: 1) Pühapäeviti võiks olla ka võimalik Kultuurikeskuse saalide kasutamine. Selleks ei peaks seal täiskohaga inimene ehk olema. Ehk annab korraldada mõnest küljeuksest kaardiga sissesaamine lepingulisele kliendile koos kellaaegade registreeringuga?! 2) Haapsalu linna algkool ka ei võimalda minu teada õhtuseid vabu aegu väljaspoolt kooli tulevatele isikutele/treeningrühmadele. Ehk on seda võimalik muuta? 3) Haapsalu Kutsehariduskeskuses on väga hea peeglite ja parketiga saal, kuid selle hind 25.-/tund jääb enamus treeningrühmadele kättesaamatuks. P.S Haapsalu võimlejad tegutsevad hetkel 7 rühmana ja oleme tänulikud, et oleme saanud linnalt ikka toetust rentide tasumiseks. Suurim mure on aga ikkagi saalid - tegutseme hetkel 4! erinevas saalis.	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 2.4.2 on toodud: Huvihariduse hoonete tulevikuvajaduse hindamine, et leida parimad lahendused nende paiknemiseks. Olemasolevate saalide kasutamist „Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030“ ei reguleeri. Täiendavaid tegevusi ette näha ei pea mõistlikuks. Toome aga välja, et Haapsalu kultuurikeskuse saalide eelbroneerimine ja kasutamine on võimalik ka pühapäeval. Oleme valmis otsima ka vahepealsel ajal lahendusi ruumide probleemi leevendamiseks.
2	ET OLEKS KOHT JA TEGEVUSED, kus oleks psüühilise erivajadustega inimestel ühiskonnaga võimalik integreeruda.	Peamine koht on kindlasti Haapsalu Hoolekandekeskus (Kastani 7), seal pakutavad teenused, üritused ning vaba aja sisustamise võimalused erinevates huviringides.
3	Suur trumm ehk sild korrastada ning muuta see justkui linna sissesõidu visiitkaartiks. Samuti luua Lihula mnt linna sissesõidule üks korralik toidupood ja apteek ning sularaha automaat/ pakiautomaat ka. Muutke ka see pool linnast elavaks ja atraktiivseks!	Täiendasime Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktiga 7.1.26: Lihula mnt viadukti piirkonna korrastamine ja kergliiklustee rajamine, et tagada turvaline liikumisvõimalus elukoha, kooli ja töökoha vahel. Toidupood, sularaha- ja pakiautomaadid, apteek jmt on erasektori poolt pakutavad teenused, mitte avaliku sektori teenused ja tagatud ka käesoleval hetkel antud piirkonna suhtelises läheduses.

4	Teen ettepaneku korrastada Haapsalu ainule sild, samuti muuta linna sissesõit atraktiivseks luues pood, mis annaks linnast välja sõites maa inimestele eelise poes käia ning mitte kesklinna sisse sõita. Olen väga paljudelt küsinud ja Männiku tee piirkond, Pargi/Käbi tänav ning Haapsalu linna alla käivad külad suunaga Lihula mnt pidi välja, soovivad sellesse piirkonda poodi!	Vt ettepanekut 3.
5	Käbi tänava kõnnitee. (Miinimum Männiku tee - Pargi lõik)	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 7.1.2 on toodud: Kõnniteede pidev parendamine ja ligipääsetavuse tagamine, et võimaldada ohutut ja mugavat liikumist kõikidele elanikele, sealhulgas erivajadustega inimestele. Käbi tänava liiklusohutuse parendamise võimalusi kindlasti analüüsitakse ja otsitakse optimaalset lahendust, kuid hetkel ei ole võimalik tegevuskava konkreetse tähtajaga täiendada.
6	ETTEPANEK: Kõnnitee rajamise vajadus Staadioni tänavale (lõigul Mulla tn kuni Lihula mnt) Lugupeetud Haapsalu Linnavalitsus. Pöördun Teie poole ettepanekuga tagada Haapsalu Põhikooli ja spordibaaside läheduses liikuvate laste ohutus ning rajada Staadioni tänavale puuduv kõnnitee lõigul Mulla tänavast kuni Lihula maanteeni. Praegune olukord tänaval on jalakäijatele, eriti aga koolilastele, igapäevaselt ohtlik. Kuna piirkonnas asub kool, on Staadioni tänaval tihe autoliiklus. Liiklusoht on kõige kriitilisem hommikuti, mil lapsi kooli tuuakse, ning pärastlõunasel ajal, kui koolipäev läbi saab ja lapsed kojuminekuks tee äärde ilmuvad. Olukorda halvendavad märgatavalt tee ääres parkivad sõidukid. Kuna kõnnitee puudub täielikult, on lapsed nendel tipptundidel sunnitud kõndima otse sõidutee ääres. Parkivatest autodest möödumiseks peavad nad astuma keset autoteed liikuva liiklusvoo vahele, mis seab nad otsesesse ohtu ja piirab oluliselt autojuhtide nähtavust. Probleemi lahendusena teen ettepaneku:	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 7.1.2 on toodud: Kõnniteede pidev parendamine ja ligipääsetavuse tagamine, et võimaldada ohutut ja mugavat liikumist kõikidele elanikele, sealhulgas erivajadustega inimestele. Staadioni tänava liiklusohutuse parendamise võimalusi kindlasti analüüsitakse ja otsitakse optimaalset lahendust, kuid hetkel ei ole võimalik tegevuskava konkreetse tähtajaga täiendada.

	• Nihutada olemasolevat staadioni piirdeaeda piisavas ulatuses staadioni maa-ala poole. • Kasutada vabanenud ruumi nõuetekohase ja turvalise kõnnitee rajamiseks. Koolilaste ja teiste kergliiklejate turvalisus peaks olema meie linnas esikohal. Staadioni aia nihutamine on logistiliselt ja ruumiliselt mõistlik lahendus, mis võimaldaks luua toimiva ja ohutu liikumiskoridori ilma autoliiklust või parkimist täielikult sulgemata. Loodan, et Haapsalu Linnavalitsus suhtub antud ettepanekusse täie tõsidusega ning leiab võimaluse kaasata kõnnitee projekteerimine ja ehitus järgmise perioodi investeeringute kavasse.	
7	Väga oodatud ja vajalik ohutuks liiklemiseks nii jalgrattaga, jalgsi, lemmikloomaga on valgustatud kergliiklustee mis võiks viia välja Rohuküla sadamasse. Hetkel see katkeb ja teeääres autodevoo kõrval sõita on ausalt öeldes ohtlik.	Täiendasime Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktiga 7.1.27: Haapsalu–Rohuküla kergliiklustee rajamise lõpetamine, et tagada ohutu ühendus Rohuküla sadama ja Haapsalu linna vahel ning soodustada turvalist igapäevast liikumist elukoha, kooli ja töökoha vahel. Käesoleval ajal, mil pole veel rajatud raudteeühendust Rohukülani, saab Rohuküla-Haapsalu vahel liikumiseks jala ja jalgrattaga kasutada Terviseteed.
8	Algatada seadusemuudatus, mis võimaldaks jagada inimese tulumaksu omavalitsustele eraldatava osa tema peamise ja rahvastikuregistris deklareeritud teise elukoha omavalitsuse vahel, näiteks suhtega 90 : 10. See aitaks rahastada ka nende omavalitsuste teenuseid ja taristut, kus inimesed regulaarselt elavad, kuid kuhu nende tulumaks praegu ei laeku.	Kohalikul omavalitsusel puudub seadusandliku algatuse õigus, mis tähendab, et Haapsalu Linn ei saa otseselt Riigikogule seadusemuudatuse eelnõusid esitada. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on Haapsalu Linna pädevus piiratud kohaliku elu küsimuste otsustamise ja korraldamisega.
9	Haapsalu aastaringse turu rajamise ettepanek Eesmärk on rajada aastaringne Läänemaa toidu- ja käsitööturg ning toimekas avalik kohtumispaik, mis ühendab kauplemise, toidutänava, kultuuritegevused, infopunkti ja logistilised teenused. Võimaliku ankurrentnikuna võiks kaaluda Grossi toidupoodi. 1. Turuala terviklik arendamine	Tegutseme eesmärgiga turu tegevus üle anda erasektorile kauplemisvõimaluste arendamiseks, kuid tegevuskava selles osas ei pea mõistlikuks täiendada.

	Linnal tuleks alustada Jaama tn 9a kinnistu omandamise läbirääkimisi omanikuga, kes on väljendanud soovi hoone linnale müüa. Hetkel on see amortiseerunud eraomandis siseturuhoone, kus tegutseb üks müüja. Kinnistu ühendamine turualaga võimaldaks kavandada ühtse hoonestuse, juurdepääsu ja uue avaliku ruumi. 2. Kontseptsioon ja majanduslik toimimine Enne arhitektuurivõistlust tuleks tellida turuanalüüs, kus selgitatakse välja nõudlus, kauplejate huvi, müügikohtade arv, tulud ja kulud ning turu aastaringse juhtimise mudel. Analüüsi võiks koostada majandusanalüüsi, kinnisvara ja ruumilise planeerimise pädevusega meeskond. Tulemuseks peab olema elujõuline tegevusmudel ja hoone ruumiprogramm. 3. Arendaja ja arhitektuurivõistlus Linn võiks anda maa konkursiga valitud arendajale hoonestusõigusega näiteks 30–40 aastaks. Arendaja projekteerib, ehitab ja korraldab turu opereerimise. Linn seab aastaringse tegevuse, avaliku kasutuse, kohalike müüjate osaluse ja jõukohaste müügitasude tingimused. Analüüs peab selgitama ka seda, kas mudel toimib linna täiendava rahalise panuseta. Kui linnal puudub võistluseks raha, võiks arendaja leida enne arhitektuurivõistlust ning kohustada teda seda rahastama ja korraldama koos linna ning Eesti Arhitektide Liiduga. Lähteülesanne peab rõhutama energiatõhusust, madalaid ülalpidamiskulusid, talvel köetavaid ruume, suvist väliturgu, paindlikku kasutust ja Haapsalu identiteeti kohalikule ja turistile. 4. Rahastamisvõimalused Ettevalmistuse ja võistluse rahastamiseks võiks pöörduda Kultuuriministeeriumi, Riigi Tugiteenuste Keskuse, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse ning PRIA poole. Uurida tasub kohaliku toidu, lühikeste tarneahelate, ettevõtluse ja linnaruumi arendamise toetusi, sealhulgas arendaja ja kauplejate võimalusi neid kasutada. 5. Järgmised sammud	

	1. Linna põhimõtteline otsus ja Jaama tn 9a omandamisläbirääkimiste algatamine. 2. Kompaktne projekti visioon koos asukohaskeemi, eelarve suurusjärgu ja ajakavaga ning ettevalmistuse rahastuse leidmine. 3. Kontseptsioon ja teostatavusanalüüs koostöös kauplejate, tootjate ja elanikega. 4. Arendusmudeli valik, arendaja konkurss ja arhitektuurivõistlus kokkulepitud järjekorras. 5. Projekteerimine ja ehitus 6. Kauplejate võrgustike loomine.	
10	Ettepanek: Haapsalu nimi asula algust tähistavatele märkidele Teen ettepaneku lisada Haapsalu asula algust tähistavatele valgetele liiklusmärkidele nimi HAAPSALU kõigil sissesõiduteedel. Hetkel tähistab sinine „Haapsalu linn" silt omavalitsuse piiri, mis hõlmab ka endise Ridala valla territooriumi. Haapsalu linnalisse asulasse jõudes tervitab liiklejat aga nimeta asulamärk. Nii ei pruugi piirkonda mittetundev külastaja aru saada, et ta on jõudnud Haapsallu. Nimega asulamärgid muudaksid linna saabumise selgeks ja äratuntavaks ning aitaksid eristada omavalitsuse piiri Haapsalu asula algusest. Palun linnal olemasolevad märgid koos Maanteeametiga üle vaadata ja korraldada nende täiendamine või asendamine nimega märkidega. Samuti võiks linnast väljuvale suunale lisada linna lõppemise märgi koos Haapsalu nimega.	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 7.1.8 on toodud: Haapsalu „väravate" rajamine, et tugevdada linna identiteeti, parandada piirkonna nähtavust ning luua külastajatele selge ja atraktiivne esmamulje Haapsalust. Täiendavaid tegevusi ette näha ei pea mõistlikuks.
11	Palume leida võimalusi Kuuse tn 1 koolihoone edasiarenduseks - Haapsalu ringide ja huvitegevuse majaks. Seal on kõik tingimused nii harjutamiseks kui kontsertide ja etenduste korraldamiseks. Selline maja Haapsalus puudub ja kõikide olemasolevate hoonete peale mõeldes ei tule ette ühtegi, kuhu isegi senised treeningud -ringid ära mahuksid, rääkimata uutest ja põnevatest võimalustest, mida see maja pakkuda võiks. Oleme praegu väga tänulikud Spordibaasidele, et	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 2.4.2 ja 7.4.7. on toodud: Huvihariduse hoonete tulevikuvajaduse hindamine, et leida parimad lahendused nende paiknemiseks.; Kuuse 1 kinnistule sobiva kasutusotstarbe leidmine, et luua kaasaegne keskkond avalike teenuste osutamiseks, elamufondi

	saame praegu rentida päris oma ruumi balletitreeninguteks koos kogu vajamineva varustuse ja sisustusega mõistliku raha eest. Seal saaks korraldada suviseid tantsulaagreid, lauluproove, noorte muusikute suvelaagreid. Mingi osa hoonest võiks ka lihtsamaks majutuseks olla kohandatud. (oleme ennegi madratsitel klassiruumides ööbinud :))	arendamiseks ja linnaruumi tõhusamaks kasutamiseks. Täiendavaid tegevusi ette näha ei pea mõistlikuks.
12	Haapsalu linnusemüüri avariiliste lõikude konserveerimine on oluline viia lõpule 2029. aastaks kui linn tähistab oma 750 juubelit. Tööde käivitamiseks on vajalik koostada tegevuskava, milleks on SA saanud pakkumise "Haapsalu linnuse ringmüüri (Haapsalu linnuse varemed ja vallikraav, ehitismälestis, reg. nr. 15391) senise projekteerimis-, ehitus- ja konserveerimistegevuse ülevaate ning konserveerimise tegevuskava koostamine" summas 12.440 eurot (ilma Km). Tegevuskava koostamine hõlmab kolm kuud, millele lisandub tööde kooskõlastamine Muinsuskaitseametiga. Ettepanek - algatada koostöös Kultuuriministeeriumiga linnuse avariiliste müürilõikude likvideerimise programm aastase mahuga 50.000 eurot (kumbki osapool 50%) kolmeks aastaks kogusummas 150.000 eurot. Programmi algus 2027 ning linna toetus 25.000 eurot. Ettepanek: eraldada avariiliste müürilõikude konserveerimiseks 25.000 eurot.	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 3.1.6 on toodud: Haapsalu linnuse kultuuripärandi hoidmine ja tutvustamine ning linnuse taristu ja teenindusvõimekuse arendamine atraktiivse külastus-, kultuuri- ja sündmuskohana koostöös SA-ga Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid. Eraldi tegevusena eelarve strateegia tegevuskavas programmi välja tuua ei pea vajalikuks ja eelarveliste vahendite olemasolul kaetakse SALM tegevustoetuse raames.
13	Haapsalu linnavalitsus peaks ükskord kolima oma õigesse kohta Haapsalu Raekotta. Meie väikelinnas on see hea ja paljude unistus olnud. Muusiumi võiks viia parteimajja või esimese keskooli ruumidesse. Antud kool on palju kunstnike teele saatnud ja meie tuntud kunstiõpetajad õpetanud meie lapsi.	Avalikustatud Haapsalu linna eelarvestrateegia tegevuskava 2027–2030 punktis 1.1.9 rahastusvõimaluste ootel on toodud: Uue või rekonstrueeritud energiasäästliku linnavalitsuse hoone rajamine, et tagada ligipääsetavus, kaasaegne töökeskkond ning kvaliteetsete avalike teenuste osutamine. Haapsalu linnavalitsuse kolimine Raekotta ei ole mõistlik, kuna hoone ruumide mahutavus ei ole piisav.
14	Ettepanek, et nii Haapsalu linna arengukavas kui ka eelarvestrateegias oleks elukestev õpe käsitletud eraldi valdkonnana. Hetkel on ta huvihariduse all, mis on ilmselgelt liiga kitsas piiritlus antud valdkonnale, kuna nende eesmärk, sihtrühm ja korraldus on väga	Elukestva õppega seotud tegevusi käsitletakse laiemalt hariduse ja huvihariduse valdkondade raames ning nende eesmärkide elluviimine ei sõltu tingimata

	erinevad. Tegime sellekohase ettepaneku juba ka 2022. aastal uue arengukava koostamisel, kuid paraku seda siis ei arvestatud. Elukestev õpe ja täiskasvanuharidus peaks olema huviharidusest eraldiseisva valdkonnana, kuna see hõlmab täiskasvanute õppimist kogu elukaare jooksul, sealhulgas oskuste täiendamist, ümberõpet, tööalast arengut ja aktiivset osalemist ühiskonnas, mis aitab kaasa nii linna tööelu, ettevõtluse kui kogukonna arengule. Elukestva õppe eraldi käsitlus võimaldab seada valdkonnale selged eesmärgid, tegevused, vastutajad ja mõõdikud. Eelarvetoetuse ettepanek: Toetada Haapsalu linna eelarvest täiskasvanuhariduse võrgustiku tegevust Haapsalus, et tugevdada koostööd valdkondlike ja piirkondlike partneritega, nagu Töötukassa, omavalitsused, kõrg-, kutse- ja huviharidusasutused, raamatukogud, seltsid, muuseumid ja vabaühendused, ning suurendada teadlikkust elukestva õppe võimalustest ja olulisusest. Lisaks soovime võimalusel toetust ka täiskasvanuhariduse edendajate tunnustussündmuse ja Täiskasvanud Õppija Nädala (TÕN) korraldamiseks.	eraldiseisva valdkonna loomisest. Muudatus eeldaks siis arengukava struktuuri muudatust.